

Mametraka ny Fahitana i Roma — Laharana Fahadimy

Famoahana ny Adihevitra Ara-paminaniana Miverimberina ao amin'ny Advantisma: Fahatakarana ireo Mpandroba avy amin'ny Olonao

Jeff Pippenger
2024-08-09

Tamin'ny lahatsoratra farany, dia namantatra tsipika ara-paminaniana enina momba ny fifanandrinana isika, izay niseho tao amin'ny tantaran'ny Advantisma hatramin'ny vanim-potoanan'ny Millerita ka mandraka ankehitriny. Manamafy aho fa ny fifanandrinana voalohany sy farany momba ireo “mpandroba amin'ny vahoakanao” ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo ao amin'ny Daniela toko faha-iraika ambin'ny folo dia mitovy ara-paminaniana. Ny Millerita dia nahatakatra fa i Roma no “mpandroba,” ary ny Protestanta kosa dia nampianatra fa ny “mpandroba” dia mpanjaka Syriana iray atao hoe Antiochus Epiphanes.

Ary amin'izany andro izany dia hisy maro hitsangana hanohitra ny mpanjakan'ny atsimo; ary ny mpandroba amin'ny firenenao dia hanandratra ny tenany hampitoetra ny fahitana; nefa ho lavo izy. Daniela 11:14.

Manomboka eo amin'ny andininy faha-folo, ka mitohy hatramin'ny andininy faha-dimy ambin'ny folo, dia aseho ny ady nifanaovan'ny fanjakan'i Egipta sy Syria. Egipta no mpanjakan'ny atsimo ao amin'io andalana io, ary ny mpanjakan'i Syria no aseho ho mpanjakan'ny avaratra. Ny andininy faha-folo dia manondro izay antsoin'ny mpahay tantara hoe fiandohan'ny Ady Syriana fahefatra tamin'ny 219 tal. J.K., ny andininy faha-iraika ambin'ny folo sy faha-roa ambin'ny folo kosa dia maneho ny adin'i Raphia tamin'ny 217 tal. J.K. sy ny vokany. Avy eo ny andininy faha-telo ambin'ny folo ka hatramin'ny faha-dimy ambin'ny folo dia manondro ny adin'i Panium tamin'ny 200 tal. J.K. Ao amin'ny andininy faha-folo ka hatramin'ny faha-dimy ambin'ny folo, ny mpanjakan'i Syria dia i Antiochus Magnus, mpanapaka ny Empira Seleokida.

Ny andininy fahafolo dia maneho ny tantara tamin'ny nanombohan'i Antiochus Magnus ady mba hamerenana ny faritany izay nalaina tamin'ny fanjakan'ny Seleucida taona maro talohan'izany. Ao amin'io andininy io dia azony indray ny faritany very tamin'ny 219 tal. J.K., nefa nitsahatra vetivety tamin'ny fanafihany izy ka nitady ny hanangona indray ny herin'ny tafiny. Efa azony indray ny fanaraha-maso ny faritany very, ary tonga hatrany amin'ny sisin-tanin'i Egipta, ilay fanjakana atsimo izay notapahin'ny tarana-mpanjaka Ptolemaiosy. Teo anelanelan'ny 219 tal. J.K. sy 217 tal. J.K. dia samy nanao drafitra ho amin'ilay adin'i Raphia izay efa nanakaiky na ny mpanjakan'ny atsimo na ny mpanjakan'ny avaratra.

Ny adin'i Raphia dia nitranga tamin'ny 217 tal. J.K., ary ny fanjakana atsimon'i Egipta, izay notarihin'i Ptolemaiosy, no nandresy an'i Antiokosy Magnus, mpanjakan'i Syria, dia ilay mpanjakan'ny avaratra ao amin'ilay andalan-teny ara-paminaniana. Avy eo, ao amin'ny andininy faha-telo ambin'ny folo ka hatramin'ny faha-dimy ambin'ny folo, fito ambin'ny folo taona tatỳ

aoriana, tamin'ny 200 tal. J.K., Antiokosy Magnus, izay tamin'izany dia efa nanao fanekena niaraka tamin'i Filipo avy any Makedonia, dia niady tamin'i Egipta tao amin'ny adin'i Panium. Tamin'izany fotoana izany, ny fanjakana atsimon'i Egipta dia nanana mpanjaka mbola zaza, dimy na enin-taona monja, ary tsy nahatohitra ny fakàna tombony tamin'ilay mpanjaka zaza tao Egipta i Antiokosy Magnus sy Filipo, ka dia nandresy tamin'ny adin'i Panium i Antiokosy Magnus. Ireo andininy telo izay maneho ny adin'i Panium dia ahitana ny andininy faha-efatra ambin'ny folo, izay ampidirana hery vaovao iray ao amin'ny fitantarana ara-paminaniana.

Ny mpandroba amin'ny firenenao dia hery hafa noho ny mpanjakan'i Egipta any atsimo, na ny mpanjaka Seleokida any avaratra, na Filipo mpanapaka Makedoniana. Neken'ny Millerita fa i Roma no mpandroba amin'ny firenenao. Ny iray amin'ireo fototeny Hebreo nadika hoe “mpandroba” dia midika hoe mpamaky. Roma jentilisa dia aseho ao amin'ny faminaniana ho ilay hery izay hamaky ho potipotika.

Rehefa izany dia nahita tamin'ny fahitana tamin'ny alina aho; ary, indro, bibidia fahefatra iray, mahatahotra sy mahatsiravina, ary tena mahery indrindra; ary nanana nify vy lehibe izy; nitelina sy namotipotika izy, ary nanosihosy ny sisa tamin'ny tongony; ary hafa noho ny bibidia rehetra izay talohany izy; ary nanana tandroka folo izy. Daniela 7:7.

Rehefa naneho hevitra momba ireo jiolahy i Uriah Smith, dia naka teny avy tamin'ny mpahay tantara iray izy, izay nanamarika fa ireo jiolahy dia maneho ireo mpandika.

“Misy hery vaovao iray ampidirina eto ankehitriny,—‘ireo jiolahin'ny vahoakanao;’ ara-bakiteny, hoy i Eveka Newton, ‘ireo mpandrava ny vahoakanao.’ Tany lavitra, teny amoron'ny Tiber, dia nisy fanjakana iray namelona ny tenany tamin'ny tetik'ady feno faniriana fatratra sy fikendrena maizina. Kely sy osa izy tamin'ny voalohany, nefa nitombo tamin'ny hafainganam-pahagagana teo amin'ny hery sy ny tanjaka, nanitatra tamim-pitandremana etsy sy eroa mba hizaha ny heriny sy hitsapa ny tanjaky ny sandriny mpiady, mandra-pahatsapany ny heriny, ka nanandratra ny lohany tamin-kahasahiana teo amin'ny firenen'ny tany izy, ary nandray tamin'ny tanana tsy hay tohaina ny familiana ny raharahan'izy ireo. Hatramin'izay, ny anaran'i Roma dia mijoro eo amin'ny pejiny tantara, voatendry hifehy ny raharahan'izao tontolo izao mandritra ny taona maro lava, sy hampihatra fiantraikany mahery eo amin'ny firenena, hatramin'ny faran'ny andro.”

“Niteny i Roma; ary tsy ela dia hitan'i Siria sy Masedonia fa nisy fiovana nanatona ny endriky ny nofinofiny. Niditra an-tsehatra ny Romanina ho fiarovana ny mpanjaka tanoran'i Egipta, tapa-kevitra ny hiaro azy amin'ny fandranganana nokasain'i Antiokosa sy Filipo. Tamin'ny 200 tal. J.K. izany, ary anisan'ireo fidirana an-tsehatra manan-danja voalohany nataon'ny Romanina teo amin'ny raharahan'i Siria sy Egipta izany.” Uriah Smith, Daniel and the Revelation, 257.

Ny faminaniana voalaza ao amin'ireo andininy ireo dia tanteraka teo ho eo tao anatin'ny roapolo taona, hatramin'ny 219 tal. J.K. ka hatramin'ny 200 tal. J.K., nefa ny mpaminany dia miresaka bebe kokoa momba ny andro farany noho ny andro niainany.

“Ny mpaminany fahiny tsirairay avy dia tsy dia niteny loatra ho an’ny androny manokana fa ho an’ny androntsika, ka izany no maha-manankery ny faminany ho antsika. ‘Ary izany zavatra rehetra izany dia nanjo azy ho fianarana; ary voasoratra izany ho fananarana ho antsika, izay tratin’ny faran’izao tontolo izao.’ 1 Korintiana 10:11. ‘Tsy ho an’ny tenany, fa ho antsika no nanompoany tamin’ireo zavatra izay izao no ambara aminareo amin’ny alalan’izay nitory ny filazantsara taminareo tamin’ny Fanahy Masina nirahina avy any an-danitra; dia zavatra irian’ny anjely hojerena lalina ireo.’ 1 Petera 1:12....”

“Ang Biblia ay nagtipon at nagbuklod na magkakasama ng mga kayamanan nito para sa huling salinlahing ito. Lahat ng dakilang pangyayari at mga banal na pakikipag-ugnayan ng kasaysayan ng Lumang Tipan ay naulit na, at inuulit, sa iglesia sa mga huling araw na ito.”
Selected Messages, aklat 3, 338, 339.

Na dia tsy niaina tao anatin’ily fe-potoana roapolo taona izay dinihintsika aza Daniela, dia ampahafantarin’ny tsindrimandry ao amin’ny asa soratr’i Sister White antsika fa ny ankamaroan’ny tantara voarakitra ao amin’ny Daniela iraiika ambin’ny folo dia haverina indray amin’ny fahatanterahana farany ny Daniela iraiika ambin’ny folo.

“Tsy manam-potoana ho very isika. Fotoana feno fahoriana no eo anoloantsika. Voahozongozon’ny fanahin’ny ady izao tontolo izao. Tsy ho ela dia hiseho ireo zava-nitranga mampahory izay voalaza ao amin’ny faminany. Ny faminany ao amin’ny Daniela toko faha-11 dia saika tonga amin’ny fahatanterahany tanteraka. Haverina indray ny ampahany betsaka amin’ny tantara izay efa nitranga ho fahatanterahan’ity faminany ity.” Manuscript Releases, number 13, 394.

Ang mga bersikulo sampu hanggang labinlima ng Daniel onse ay kumakatawan sa kasaysayan ng mga huling araw na umaakay hanggang sa malapit nang dumating na batas ng Linggo, sapagkat tinutukoy ng bersikulo labing-anim kung kailan, sa unang pagkakataon, sinakop ng Roma ang “maluwalhatian lupain.”

Fa izay tonga hamely azy kosa dia hanao araka ny sitrapony ihany; ary tsy hisy hahatohitra eo anatrehan’ny; ary hijanona eo amin’ny tany be voninahitra izy, izay ho levona eo an-tàny.
Daniela 11:16.

Indroa i Daniela dia mampiasa indroa ny fiteny hoe “tany be voninahitra” ao amin’ny asa sorany. Ny voalohany dia ao amin’ny andininy faha-enina ambin’ny folo, rehefa nandresy ny tany ara-bakiteny be voninahitr’i Joda i Roma mpanompo sampy ara-bakiteny.

“Na dia tsy nahatohitra an’i Antiochus, mpanjakan’ny avaratra, aza i Egipta, dia tsy nahatohitra ny Romana kosa i Antiochus, izay tonga nanafika azy tamin’izany. Tsy nisy fanjakana afaka nanohitra intsony io hery misandratra io. Resy i Syria ka nampidirina ho anisan’ny empira romana, rehefa nesorin’i Pompey, tamin’ny taona 65 tal. J.K., tamin’i Antiochus Asiaticus ny fananany, ary nahenany an’i Syria ho faritany romana.”

“Hery iray ihany koa no efa hiorina tao amin’ny Tany Masina, ka handany azy. Nifandray tamin’ny vahoakan’Andriamanitra, dia ny Jiosy, tamin’ny alalan’ny fanekena i Roma, tamin’ny taona 162 tal. J.K., ary hatramin’izany fotoana izany dia nitana toerana misongadina

teo amin'ny tetiandro ara-paminaniana izy. Kanefa tsy nahazo fahefana hitsara an'i Jodia tamin'ny alalan'ny fandresena mivantana izy raha tsy tamin'ny taona 63 tal. J.K.; ary izao no fomba nitrangan'izany tatỳ aoriana.” Uriah Smith, *Daniel and the Revelation*, 259.

Ny andininy iray hafa izay ampiasan'i Daniela ny hoe “tany be voninahitra” dia ao amin'ny andininy faha-iraka amby efapolo.

Hiditra ao amin'ilay tany be voninahitra koa izy, ary firenena maro no ho lavon'ny fandravana; nefa ireto kosa no ho afa-mandositra amin'ny tany, dia Edoma sy Moaba ary ny lehibe indrindra amin'ny taranak'i Amona. Daniela 11:41.

Mazava ho azy fa ny andininy faha-iraka amby efapolo dia manaraka ny andininy faha-efapolo, ary ny andininy faha-efapolo dia manomboka amin'ireto teny ireto: “ary amin'ny andro farany.” Ao amin'ny *The Great Controversy*, i Rahavavy White dia manondro ny taona 1798 ho “andro farany,” koa ny andininy faha-iraka amby efapolo dia manondro tantara izay manaraka aorian'ny andro farany tamin'ny 1798.

“Fa amin'ny andro farany, hoy ny mpaminany, dia ‘maro no hihazakazaka etsy sy eroa, ary hitombo ny fahalalana.’ Daniela 12:4.... Hatramin'ny taona 1798 dia voaseho ny bokin'i Daniela, nitombo ny fahalalana ny faminaniana, ary maro no nanambara ny hafatra manetriketrika momba ny fitsarana efa akaiky.” Ilay Ady Lehibe, 356.

Ny tany be voninahitra ao amin'ny andininy faha-iraka amby efapolo dia tsy Joda fahiny ara-bakiteny, fa Joda ara-panahy ankehitriny. I Etazonia no Joda ara-panahy ankehitriny, ary ny andininy faha-iraka amby efapolo dia manondro ny lalàna alahady izay ho avy tsy ho ela any Etazonia.

Nefa tsy ny ara-panahy no voalohany, fa ny ara-nofo; ary aorian'izany ny ara-panahy. 1 Korintiana 15:46.

Ang batas ng Linggo na iyon ay itinatanghal ng talatang labing-anim, sapagkat “marami sa kasaysayang naganap” sa katuparan ng Daniel labing-isa ay mauulit. Ang mga talata sampu hanggang labinlima sa mga huling araw ay kumakatawan sa kasaysayang nauuna at humahantong sa batas ng Linggo.

Ny mpanjakan'ny avaratra ao amin'ireo andininy dimy ireo, ary koa ny mpanjakan'ny atsimo izay tanteraka tamin'i Antiochus Magnus, mpanjaka Seleosida, sy ireo mpanjaka egyptiana tao amin'ny fanjakan'ny Ptolemaiosy, dia tandindon-kery izay ifantohan'ny tantara mitondra ho amin'ny lalàna Alahady izay ho avy tsy ho ela. Ireo andininy ireo dia manondro ny tantaran'ny fihetsehan'ny iray hetsy sy efatra arivo amby efatra alina, fa ny andininy faha-folo dia manondro ny firodanan'ny Firaisana Sovietika tamin'ny 1989, ary ny andininy faha-enina ambin'ny folo kosa ny lalàna Alahady izay ho avy tsy ho ela.

Nanasongadina ireo andininy ireo i Kristy amin'ny fampifandraisana ny andininy faha-folo amin'ny andininy faha-efapolo sy ny andininy faha-enina ambin'ny folo amin'ny andininy faha-iray amby efapolo. Ny firesahana mivantana ny amin'ilay tany be voninahitra ara-bakiteny, izay tandindon'ilay tany be voninahitra ara-panahy ao amin'ny andininy faha-iray amby efapolo,

no faran'ireo andininy enina, ary ny andininy faha-folo no fiandohany.

Tahaka ny nanaovan'i Kristy antoka fa misy fifandraisana mivantana eo amin'ny andininy fahenina ambin'ny folo sy ny andininy fahiraika amby efapolo, dia toy izany koa, ny andininy fahafolo dia manana fifandraisana mivantana amin'ny andininy fahaefapolo. Ny fiteny ao amin'ny andininy fahafolo hoe “hihoatra ka handalo” dia ilay andian-teny hebreo mitovy indrindra izay nadika hoe “hihoatra ka handeha eo amboniny” ao amin'ny andininy fahaefapolo. Indray mandeha monja any amin'ny Soratra Masina no mbola ahitana io andian-teny io any an-kafa, kanefa nadika amin'ny fomba somary hafa noho ny ao amin'ny andininy fahafolo sy ny andininy fahaefapolo izy. Na izany aza, dia io ihany no andian-teny hebreo mitovy.

Ary izy handeha hamaky an'i Joda; hisandratra ka hihoatra izy, eny, hahatratra hatreo amin'ny vozona; ary ny fivelaran'ny elany dia hameno ny sakan'ny taninao, ry Imanoela. Isaia 8:8.

Ny hoe “hihoatra ka handroso” ao amin'i Isaia dia mitovy amin'ilay hoe “hihoatra ka hamaky” ao amin'ny andininy faha-folo, ary amin'ilay hoe “hihoatra ka handalo” ao amin'ny andininy faha-efapolo. Mihoatra noho izany, samy maneho fanafihan'ny mpanjakan'ny avaratra amin'ny mpanjakan'ny atsimo ireo andininy telo ireo. Ao amin'i Isaia, i Sankeriba, mpanjakan'i Asyria avy any avaratra, dia nanafika an'i Joda, ilay fanjakana atsimon'ny Isiraely. Ao amin'ny andininy faha-folo, i Antiochus Magnus, ilay mpanjaka avaratra tamin'ny Fanjakana Seleokida, dia nanafika ny fanjakana atsimon'i Egipta. Ao amin'ny andininy faha-efapolo, ny mpanjakan'ny avaratra, dia ny fahefana papaly, izay naharay ratra mahafaty teo am-piandohan'ny andininy faha-efapolo, no nanafika ilay fahefana atsimo tsy mino an'Andriamanitra, dia ny Firaisana Sovietika. Ny andininy tsirairay dia samy maneho rafitra ara-paminaniana iray ihany, dia fifanandrinana eo amin'ny mpanjakan'ny avaratra sy ny atsimo; ary ao amin'ny andininy tsirairay, ny mpanjaka avaratra dia “mihoatra ka mandalo.”

Ny fijoroana vavolombelon'i Isaia sy ny andininy faha-folo dia samy manambara fa rehefa manafika ny mpanjaka avy any avaratra dia mijanona izy alohan'ny hidirany ao an-drenivohitry ny fanjakana any atsimo. Nentin'i Sankeriba hatreny amin'ny mandan'i Jerosalema ny adiny, ary tsy nihoatra izany intsony. Tamin'ny 219 tal. J.K., Antiokosa Magnus dia tonga teo amin'ny sisin-tanin'i Egipta ka nijanona. Avy eo dia resy tamin'ny ady tao Rafia izy, izay nitranga roa taona tatỳ aoriana, tamin'ny 217 tal. J.K. Sankeriba dia tonga hatreny amin'ny mandan'i Jerosalema ka resy tamin'ny ady, satria niditra an-tsehatra Andriamanitra.

Koa izao no lazain'i Jehovah momba ny mpanjakan'i Asyria: Tsy hiditra amin'ity tanàna ity izy, na handefa zana-tsipika ao, na hanatona azy amin'ny ampinga, na hanorina fefiloha hiadiana aminy. Ny lalana izay nalehany no hiverenany ihany, ary tsy hiditra amin'ity tanàna ity izy, hoy Jehovah. Fa hiaro ity tanàna ity Aho mba hamonjy azy, noho ny amiko, sy noho ny amin'i Davida mpanompoko. Ary tamin'izany alina izany dia nivoaka ny anjelin'i Jehovah ka namely dimy arivo amby valopolo sy iray hetsy tamin'ny tobin'ny Asyriana; ary nony nifoha maraina koa ny olona, indreo, faty avokoa izy rehetra. Dia niainga Sankeriba, mpanjakan'i Asyria, ka lasa nody, ary nonina tany Ninive. Ary raha mbola niankohoka tao an-tranon'i Nisroka andriamaniny izy, dia namely azy tamin'ny sabatra Adrameleka sy Sarezera zanany; ary nandositra ho any amin'ny tanin'i Armenia ireo. Ary Esar-hadona zanany no nanjaka

nandimby azy. 2 Mpanjaka 19:32–37.

Tamin'ny 1989, ny mpanjakan'ny avaratra dia nandripaka ny Firaisana Sôvietika, nefa tsy naharesy ny renivohitry ny Firaisana Sôvietika izy. Nijanona ho nijoro i Rosia. Ny ady manaraka, izay tandindonin'ny andininy faha iraka ambin'ny folo sy faha roa ambin'ny folo, dia ny adin'i Rafia, izay notandindonin'ny faharesen'ny tafik'i Sankeriba sy ny fahafatesany tatỳ aoriana koa; izany no manondro fandresena ho an'ny mpanjakan'ny atsimo, izay i Joda ao amin'ny fanambaran'i Sankeriba, ary Rafia ao amin'ny fanambaran'i Antiokosa Magnus.

Ny andininy faha-folo dia manome fifandraisana mivantana amin'ny andininy faha-efapolo, ary ny andininy faha-enina ambin'ny folo dia manome fifandraisana mivantana amin'ny andininy faha-iraka amby efapolo. Ny andininy faha-folo ka hatramin'ny faha-enina ambin'ny folo dia maneho ny tantara nanomboka tamin'ny 1989 ka hatramin'ny lalàna Alahady. Io andininy io dia maneho tantara miafina iray ao amin'ny andininy faha-efapolo, izay manomboka amin'ny firodanan'ny Firaisana Sovietika tamin'ny 1989 ary mitohy mandra-pahatongan'ny lalàna Alahady. Ny andininy faha-folo koa dia mampifandray mivantana ny “impito” ao amin'ny Levitikosy enina amby roapolo amin'io tantara miafina io, saingy io lalan-kevitra momba ny fahamarinana io dia ivelan'izay atolotray eto.

Tao amin'ny tantaran'ny Millerita no niseho ny voalohany tamin'ireo adihevitra lehibe enina tao anatin'ny Advantisma mikasika ny famantarana marina an'i Roma, ary ny olana dia ny amin'izay tondroin'ireo jiolahy ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo. Ny Protestanta dia nihevitra fa i Antiokosy Epifana no tondroiny, ary ny Millerita kosa namantatra izany ho Roma. Ao amin'ny adihevitra farany ao amin'ny Advantisma mikasika ny famantarana marina an'i Roma, dia mbola ny amin'ireo jiolahy ao amin'ny andininy faha-efatra ambin'ny folo ihany koa no iadian-kevitra. Ny antokon'olona iray, izay asehon'ny Millerita, dia manohana ny fahatakarana fototra napetraky ny Millerita, izay nankatoavin'ny Fanahin'ny Faminaniana.

“Nahita ko nga ang 1843 nga tsart gitumong pinaagi sa kamot sa Ginoo, ug nga kini dili angay usabon; nga ang mga numero mao gayud ang Iyang gitinguha nga maingon niana; nga ang Iyang kamot diha ibabaw niini ug mitabon sa usa ka sayop sa pipila sa mga numero, aron walay bisan kinsa nga makakita niini, hangtod nga ang Iyang kamot gikuha.” Early Writings, 74.

Io tabilao masina io dia manondro ilay fifanandrinana amin'ny fanamarihana hoe 164 TK.

“164 Fahafatesan'i Antiokosy Epifana, izay mazava ho azy fa tsy nitsangana hanohitra ny Andrianan'ny andriana, satria efa 164 taona izy no maty talohan'ny nahaterahan'ilay Andrianan'ny andriana.”

Ang pagbanggit sa kontrobersiyang iyon sa banal na tsart ay kumakatawan sa tanging katotohanang inilalarawan sa banal na tsart na hindi nakasalig sa isang propetikong sipi mula sa Salita ng Diyos. Sa paggawa nito, tinutukoy nito ang isang palatandaan, hindi ng kasaysayang biblikal, kundi ng kasaysayang Adventista, at “ito ay hindi dapat baguhin,” sapagkat itinatakda ng kontrobersiya kung paano pinagtitibay ang propetikong pangitain. Ang pagtanggì sa saligang katotohanang iyon ay kasabay na pagtanggì sa awtoridad ng pagsang-ayon ng Espiritu ng

Propesiya sa banal na tsart.

“Ny fitaka farany indrindra hataon’i Satana dia ny hahatonga ny fijoroana vavolombelon’ny Fanahin’Andriamanitra ho zary tsy manan-kery. ‘Raha tsy misy fahitana, dia ringana ny olona’ (Ohabolana 29:18). Hiasa amim-pahakingana i Satana, amin’ny fomba samihafa sy amin’ny alalan’ny fitaovana samihafa, mba hampihontsona ny fitokisan’ny sisa olon’Andriamanitra ny amin’ny fijoroana vavolombelona marina. Hampiditra fahitana sandoka izy mba hamitahana, ary hampifangaro ny lainga amin’ny marina, ka haharikoriko ny olona izany, hany ka hoheveriny ho karazan-kafanam-po tafahoatra avokoa izay rehetra mitondra ny anaran’ny fahitana; nefa ny fanahy tso-po kosa, amin’ny fampitahana ny sandoka sy ny marina, dia ho afa-manavaka izany.” Selected Messages, boky 2, 78.

Ny fifandirana farany ataon’“ireo jiolahin’ny firenenao” dia mitovy amin’ilay voalohany ihany; ary raha tsy misy fahatakarana ny amin’ilay tandindona izay mampiorina ny fahitana, dia “levona ny olona.” “Levona” izy satria “foanany ny fanambaran’ny Fanahin’Andriamanitra.”

Ny sokajy iray hafa dia milaza fa i Etazonia no aseho ho jiolahy voalaza ao amin’ny andininy faha-efatra ambin’ny folo. Tsy mahavita na tsy mety mahita io sokajy io fa i Antiokosy Magnus ao amin’ny andininy faha-folo ka hatramin’ny faha-dimy ambin’ny folo no maneho an’i Etazonia. Tahaka ny nilazan’ny Protestanta tamin’ny tantaran’ny Millerite fa i Antiokosy no jiolahy, dia io sokajy tsy mety mahita io kosa no mamantatra ireo jiolahy ho ilay fahefana (Etazonia) izay tandindonin’i Antiokosy.

Ny fanafihan’i Sankeriba an’i Joda, izay tonga hatrany amin’ny renivohitra, dia Jerosalema, nefa tsy nahomby, dia notarihin’i Rabshake, jeneraly an’i Sankeriba.

Koa ankehitriny, miangavy anao aho, manaova antoka amin’ny tompoko, dia ny mpanjakan’i Asyria, ary homeko anao soavaly roa arivo ianao, raha mahay manolotra mpitaingina ho azy kosa ianao. Koa ahoana no hahafahanao mampiverina ny tavan’ny kapiteny iray amin’ny kely indrindra amin’ny mpanompon’ny tompoko, nefa ianao matoky an’i Egipta hahazoana kalesy sy mpitaingin-tsoavaly? Moa va ankehitriny aho niakatra hiady amin’ity tany ity handrava azy nefa tsy avy amin’i Jehovah? Jehovah no niteny tamiko hoe: Miakara hamely ity tany ity, ka ravao izy. Dia hoy Elyakima, zanak’i Hilikia, sy Sebna ary Joaha tamin’i Rabsake: Mitenena amin’ny mpanomponao, masina ianao, amin’ny teny Syriana; fa azonay izany; ary aza miteny aminay amin’ny fitenin’ny Jiosy eo anatrehan’ny sofin’ny olona izay eo ambonin’ny manda. Fa hoy Rabsake taminy: Moa va ny tompoko no naniraka ahy ho any amin’ny tomponao sy aminao mba hiteny izao teny izao? moa tsy ho any amin’ny lehilahy izay mipetraka eo ambonin’ny manda va, mba hihinanany ny taim-baviny ihany sy hisotroany ny amaniny miaraka aminareo? Dia nitsangana Rabsake ka niantso tamin’ny feo mahery tamin’ny fitenin’ny Jiosy, ary niteny hoe: Henoy ny tenin’ny mpanjaka lehibe, dia ny mpanjakan’i Asyria. 2 Mpanjaka 18:23–28.

Rabshakeh dia tsy ny teniny no nentiny, fa ny tenin’i Sennacherib, mpanjakan’i Asyria. Ao amin’ny Daniela 11:40, ny mpanjakan’ny avaratra dia ny fahefana papaly izay, tamin’ny fotoan’ny farany tamin’ny 1798, dia nahazo ratra mahafaty teo an-tanan’i Frantsa tsy mino an’Andriamanitra, ilay mpanjaka atsimo. Ao amin’io andininy io, ny mpanjakan’ny avaratra

amin'ny farany dia mamaly ka manafotra ny fanjakan'ny atsimo (ny USSR) tamin'ny 1989. Raha nahatanteraka izany asa izany ny mpanjakan'ny avaratra, dia nitondra niaraka taminy “kalesy, sy mpitaingin-tsoavaly, ary sambo maro.” Ny “kalesy sy mpitaingin-tsoavaly” dia maneho hery ara-miaramila, ary ny “sambo” dia maneho hery ara-toekarena. Ireo tandindona ireo dia manondro an'i Etazonia ho tafika solon-tenan'i Roma papaly tamin'ny fandresena tamin'ny 1989, araka ny tandindon'i Rabshakeh. Antiochus Magnus ao amin'ny andininy faha-10 ka hatramin'ny faha-15 dia maneho an'i Etazonia, ary araka ny namaritan'i William Miller tsara fa ny teny hoe “koa” ao amin'ny andininy faha-14 dia mametraka fahefana vaovao miditra ao amin'ny fitantarana ara-paminaniana, ireo “mpandroba” dia tsy maintsy maneho fahefana hafa miavaka amin'ireo mpanjaka Ptolemaika avy any atsimo, na amin'i Antiochus mpanjakan'ny avaratra, na amin'i Filipo avy any Makedonia.

“Ny mpanjakan'ny atsimo, ao amin'ity andininy ity, tsy misy fisalasalana akory, dia midika ny mpanjakan'i Egipta; fa izay tian'ny hoe jiolahin'ny olonao holazaina dia mbola mampisalasala angamba ny sasany. Miharihary fa tsy azo heverina ho Antiochus izany, na ho mpanjakan'i Syria akory aza; fa ilay anjely dia efa niresaka momba io firenena io nandritra ny andininy maromaro teo aloha, ary ankehitriny dia manao hoe: ‘ary koa ny jiolahin'ny olonao,’ sns., izay manambara mazava fa firenena hafa no tondroiny. Ekenaiko fa mety ho nandroba ny Jiosy tokoa angamba Antiochus; nefa ahoana no hahafahan'izany ‘hampiorina ny fahitana,’ nefa i Antiochus dia tsy resahina na aiza na aiza ao amin'ny fahitana ho manao asa tahaka izany; satria izy dia anisan'izay antsoina ao amin'ny fahitana hoe fanjakana Grika. Ary koa, ny hoe ‘hampiorina ny fahitana,’ dia tsy maintsy midika hoe manamafy, mameno, na manatanteraka izany.” William Miller, *Miller's Works*, Lecture 6, 89.

“Antiochus” dia anarana nofidin'ny maro tamin'ireo mpanjakan'ny Fanjakana Seleokida Siriana. Ny mpanorina izany fanjakana izany dia i Seleucid Nicator, ary eo anelanelan'ny enina amby roapolo ka hatramin'ny telopolo ny isan'ireo mpanjaka rehetra ao amin'ny lisitry ny mpanjaka Seleokida. Maro tamin'ireo mpanjaka ireo no nifidy ny anarana hoe “Antiochus”, tahaka ny ataon'ny papa maro izay misafidy anarana fiandrianana rehefa voafidy ho papa izy. Ny papa rehetra dia “antikristy”, izay midika hoe “manohitra an'i Kristy”. Ny teny hoe “anti” dia midika hoe “manohitra”. Amin'ny maha-antikristy azy dia nandray ny anaran'ny razambe ara-panahiny izy ireo, dia Satana. Samy amantarana ho antikristy ao amin'ny tsindrimandry i Satana sy ny papa.

“Ny fahatapahan-kevitry ny antikristy hanatanteraka ny fikomiana izay natombony tany an-danitra dia mbola hiasa hatrany ao amin'ny zanaky ny tsi-fankatoavana.” Testimonies, boky faha-9, 230.

Ny papa dia solontenan'i Satana, ary noho izany dia samy manohitra an'i Kristy izy sy i Satana, ka izany no maha-“antikristy” azy. Mifidy anarana izy rehefa mandray ny toerana maha-papa azy, ary tonga solontenan'i Satana ety an-tany.

“Mba hahazoana tombony sy voninahitra araka izao tontolo izao, dia notarihina ny fiangonana hitady ny sitraka sy ny fanohanana'ireo lehibe eto an-tany; ary rehefa nandà an'i Kristy toy izany izy, dia voatarika hanaiky fankatoavana ho an'ilay solontenan'i Satana—ny evekan'i Roma.” Ilay Ady Lehibe, 50.

Amin'ny asany no hahafantaranareo azy; ary ny papa dia manohy izany asa izany ihany koa tahaka an'i Satana.

“Tamin'ny alalan'ny papa any Roma no nanohizana teto an-tany ilay asa natao tany amin'ny kianjan'ny lanitra talohan'ny nandroahana ilay andrianan'ny maizina. Satana nitady hanitsy ny lalàn'Andriamanitra tany an-danitra, ary hanampy fanitsiana avy amin'ny tenany ihany. Nasandrany ho ambonin'ny an'ny Mpamorona azy ny fitsarany manokana, ary napetrany ho ambonin'ny sitrapon'i Jehovah ny sitrapony, ka tamin'izany fomba izany dia nambarany tamin'ny tena izy fa mety ho diso Andriamanitra. Ny papa koa dia mandeha amin'io lalana io ihany ary, amin'ny filazany ny tenany ho tsy mety diso, dia mikatsaka hanitsy ny lalàn'Andriamanitra mba hifanaraka amin'ny heviny manokana, ka mihevitra ny tenany ho mahavita manitsy ny fahadisoana izay heveriny fa hitany ao amin'ny didy sy ny baikon'ny Tompon'ny lanitra sy ny tany. Amin'ny tena izy dia hoy izy amin'izao tontolo izao: Homeko anareo lalàna tsara kokoa noho ny an'i Jehovah. Endrey ny faniratsirana ataon'izany amin'Andriamanitra ny lanitra!” Signs of the Times, November 19, 1894.

Na dia i Seleucus Nicator aza no nanorina ny Fanjakana Seleokida, maro tamin'ireo mpanjaka nanaraka no nifidy ny anarana hoe “Antiochus,” ho fanomezam-boninahitra, tsy an'i Seleucus, fa ny rainy kosa. Ny rainy i Seleucus, dia i Antiochus, andriandahy sy jeneraly nanompo an'i Mpanjaka Filipo II avy any Makedonia, izay rainy i Aleksandra Lehibe. Io sata maha-andriana sy io fiaviana ara-tafika io no nanampy tamin'ny fametrahana ny fototra ho an'ny anjara toerana nisongadinan'i Seleucus sy ny fiakarany teo amin'ny fahefana tatỳ aoriana taorian'ny nahafatesan'i Aleksandra Lehibe.

Niorina rehefa nahazo fahefana tamin'ny faritra telo tamin'ireo efatra tao amin'ny fanjakan'i Aleksandra i Seleokosy. Toy izany koa, i Roma dia mandresy hery ara-jeografika telo mba hahazoany fifehezana sy hahatongavany ho mpanjakan'ny avaratra. Rehefa voaaro teo am-pelatanany ny atsinanana sy ny andrefana ary ny avaratra i Seleokosy, dia tonga mpanjakan'ny avaratra tao amin'ny fitantarana ara-tantara izy, ary ny renivohiny dia ny tanànan'i Babilona. Maro tamin'ireo mpanjaka nanaraka no nifidy ny anarana hoe “Antiokosy” rehefa nandray ny seza fiandrianana tany avaratra izy ireo, mba hanomezam-boninahitra ilay razambe ara-politika nialoha azy. Mora hita io fitoviana io, raha misafidy ny hahita ianao. Raha tsy izany, dia tsy ho hitanao.

Ny anarana hoe “Antiochus” (Ἀντίοχος amin'ny teny Grika) dia avy amin'ireo singa grika “anti” (midika hoe “manohitra” na “mifanohitra amin'ny”) sy “ocheo” (midika hoe “mihazona mafy” na “mitahiry”). Ny mpanjaka tany avaratra dia nifidy izany anarana izany mba hitazonana ny lova ara-politikany miaraka amin'ny rainy, tahaka ny anohidian'ny antikristy (ireo papa) anarana rehefa manomboka manjaka izy. Tahaka ny maha-solontenan'ny rainy, dia ny devoly, ny papa, no toy izany koa no anehoan'ireo Antiochus ao amin'ny Fanjakana Syriana ny tandindon'ny solontenan-drainy. Amin'ity fampiharana ity, Antiochus dia maneho mpisolo tena ny rainy. Ny mpisolo tenan'ny fahefana papaly tamin'ny 1989 dia i Etazonia, ary ny fijoroana vavolombelona ara-pivavahana dia manohana ny fifandraisana misy eo amin'ny antikristy, Papa Joany Paoly II, sy Ronald Reagan amin'ny asany hampirodana ilay Firaisana Sovietika teo aloha.

Ao amin'ny andininy faha-folo ka hatramin'ny faha-enina ambin'ny folo, ny andininy voalohany sy ny andininy farany dia manana fanondroana mivantana amin'ny andininy faha-efapolo sy faha-iray amby efapolo. Ny andininy faha-folo dia maneho mivantana ny andininy faha-efapolo. Ny andininy faha-enina ambin'ny folo dia maneho mivantana ny andininy faha-iray amby efapolo. Ireo andininy ireo dia maneho ny ampahan'ny faminanian'i Daniela izay mifandray amin'ny andro farany.

“Ny boky izay voaisy tombo-kase dia tsy ny bokin'ny Apokalypsy, fa ilay ampahan'ny faminanian'i Daniela izay mahakasika ny andro farany. Hoy ny Soratra Masina: ‘Fa ianao, ry Daniela, afeno ny teny, ary asio tombo-kase ny boky, mandra-pihavin'ny andro farany; maro no hivezivezy etsy sy eroa, ary hitombo ny fahalalana’ (Daniela 12:4). Rehefa nosokafana ny boky, dia natao ny fanambarana hoe: ‘Tsy hisy andro intsony.’ (Jereo Apokalypsy 10:6.) Ny bokin'i Daniela dia efa voavaha tombo-kase ankehitriny, ary ny fanambarana nataon'i Kristy tamin'i Jaona dia tokony ho tonga amin'ny mponina rehetra ambonin'ny tany. Amin'ny fitomboan'ny fahalalana dia hisy vahoaka ho voaomana haharitra amin'ny andro farany....”

“Ao amin'ny hafatry ny anjely voalohany dia antsoina ny olona mba hivavaka amin'Andriamanitra, Mpamorona antsika, izay nanao izao tontolo izao sy ny zavatra rehetra ao aminy. Nanome voninahitra andrim-panjakana iray an'ny Fanjakana papaly izy ireo, ka nahatonga ny lalàn'i Jehovah ho tsy manan-kery, nefa mbola hisy fitomboan'ny fahalalana momba io lohahevitra io.” Selected Messages, boky 2, 105, 106.

Tamin'ny fotoan'ny farany tamin'ny 1989, ireo andininy enina farany ao amin'ny Daniela toko faha-iraika ambin'ny folo dia maneho ny “ampahany amin'ny faminanian'i Daniela izay mifandray amin'ny andro farany.” Fantatra izany tamin'ny fotoana namohana azy, ary izany famohana izany dia niteraka fitomboan'ny fahalalana momba ny “fanorenana ny Fanjakana Papaly, fanafoanana ny lalàn'i Jehovah.” Ny Alfa sy Omega dia maneho mandrakariva ny farany amin'ny alalan'ny fiandohana, ary ny fizahan-toetra izay nanomboka tamin'ny 1989 dia nokendrena hamokatra karazany roa amin'ny mpivavaka.

Ary hoy Izy nanao hoe: Mandehana amin'ny lalanao, ry Daniela; fa mihidy sy voaisy tombo-kase ny teny mandra-pahatongan'ny andro farany. Maro no hodiovina sy hotsaraina ho madio ary hosedraina; fa ny ratsy fanahy kosa hanao ratsy ihany; ary tsy hisy amin'ny ratsy fanahy hahafantatra; fa ny hendry no hahafantatra. Daniela 12:9, 10.

Eo amin'izao vanim-potoana farany amin'izany fizahan-toetra izany isika ankehitriny, satria averina indray izao ny adihevitra momba ireo jiolahy izay nisy tamin'ny fiandohan'ny Advantisma. Ny mamantatra ireo jiolahy ho Etazonia dia ny mamantatra an'i Antiochus ho ireo jiolahy. Izany no adihevitra mitovy tanteraka tamin'ny an'ny Millerita sy ny Protestanta.

Amin'ny faran'ny fizotry ny fizahan-toetra, tahaka ny tamin'ny fiandohan'ny fizotry ny fizahan-toetra, izay nanomboka tamin'ny 1989, dia mamaha ny tombo-kase amin'“ilay ampahan'ny faminanian'i Daniela izay mifandray amin'ny andro farany” ny Liona avy amin'ny firenen'i Joda. Tamin'ny 1989 dia ireo andininy enina farany ao amin'ny Daniela toko faha-11 no novahana, ary amin'ny fiasarana kosa dia ny tantara miafina ao amin'ny andininy faha-40, izay

Ao amin'ireo lahatsoratra manaraka dia hanohy ny fandinihantsika ireo andalana enina amin'ny adihevitra ao anatin'ny tantaran'ny Advantisma isika. Ny voalohany amin'ireo adihevitra enina ireo dia mampiseho mazava ny farany amin'ireo adihevitra enina ireo. Hampiasa ny adihevitra voalohany sy farany isika mba hanakambana sy hampitaha amin'ireo adihevitra efatra hafa, eo am-pamolavolana ireo singa rehetra tafiditra ao amin'ny ezaka ataon'ny fahavalon'ny fahamarinana hanakanana ny olon'Andriamanitra tsy hizara marina “ny fahitana”, izay naorina amin'ny alalan'ny tandindon'i Roma.

“មានតម្កល់វិសាលវិសាលណាស់នូវពលរដ្ឋលោកបស់យើង។ យើងមានតម្កល់នូវមនុស្សច្រើនណាស់ គឺតិចណាស់ជាទីបំផុត នៃពលរដ្ឋសាកលបង្កើតឡើងវិញ។ យើងមានពលរដ្ឋមួយចំណាយទៅក្នុងការប្រព្រឹត្តកំហុសដោយឥតរបៀបគឺជាការឡើងវិញ យើងគួរតែយល់ចំណុចក្នុងការអានព្រះបន្ទូលរបស់ព្រះដោយគ្មានតម្លៃតម្លៃទៅប៉ុណ្ណោះ។” Testimonies, volume 6, 407.